

Sygn. akt VU 6206/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant st. sekr. sądowy Ilona Królikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o emeryturę górniczą

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 czerwca 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 6206/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy K. K. przyznania prawa do emerytury górniczej wskazując, że nie spełnił on warunków do jej uzyskania. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy górniczej. Wnioskodawcy nie zaliczono do pracy górniczej okresów od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od (...) września 1988 roku do nadal, gdyż wnioskodawca na stanowiskach: kierowcy, kierowcy-mechanika, kierowcy prowadzącego stale samochody i kierowcy operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce nie wykonywał pracy górniczej wymienionej w załączniku nr (...) do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, a jedynie kierował samochodami ciężarowymi o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony.

Powyższą decyzję zaskarżył pełnomocnik wnioskodawcy w dniu 17 lipca 2014 roku, wnosząc o jej zmianę i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury górniczej, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że wnioskodawca w okresach wskazanych w decyzji, to jest od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od (...) września 1988 roku do nadal jest zatrudniony jest faktycznie na stanowisku kierowcy – operatora sprzętu technicznego na odkrywce, które jest wymienione pod pozycją 6 załącznika

nr (...) do ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, a zatem okresy pracy na tym stanowisku powinny być zaliczone do pracy górniczej.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 31 lipca 2014 roku w sprawie VIII U 1539/14 Sąd Okręgowy w Gliwicach stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania niniejszej sprawy i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił co następuje:

K. K., urodzony w dniu (...) 1964 roku, wystąpił w dniu 4 kwietnia 2014 roku z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-5 w aktach ZUS)

ZUS nie zaliczył wnioskodawcy do pracy górniczej żadnych okresów zatrudnienia.

(okoliczność niesporna)

W okresach od dnia 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od (...) września 1988 roku do chwili obecnej K. K. zatrudniony jest w (...) w R., obecnie (...) S.A. Oddział (...) z siedzibą w R.. W okresach od 12 października 1992 roku do 17 października 1992 roku, od 21 grudnia 1994 roku do 25 grudnia 1994 roku, od 22 maja 1996 roku do 24 maja 1996 roku, od 22 stycznia 1997 roku do 29 stycznia 1997 roku oraz od 19 sierpnia 1998 roku do 28 sierpnia 1998 roku wnioskodawca przebywał na zwolnieniach lekarskich.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8, zaświadczenie o okresach nieskładkowych k. 11 w aktach ZUS)

W umowach o pracę angażach wystawianych wnioskodawcy pracodawca wskazywał, że pracował on na następujących stanowiskach:

- od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od (...) września 1988 roku do 31 lipca 1993 roku jako kierowca;
- od 1 sierpnia 1993 roku do 30 listopada 1998 roku jako kierowca-mechanik;
- od 1 grudnia 1998 roku do 30 czerwca 2004 roku jako kierowca prowadzący stale samochody ciężarowe;
- od 1 lipca 2004 roku do 15 listopada 2006 roku jako kierowca samochodu ciężarowego członowego o powierzchni powyżej 20 ton;
- od 17 listopada 2006 roku do nadal jako kierowca – operator samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce.

(dowód: umowy o pracę, angaże w aktach osobowych wnioskodawcy)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy (...) na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2010 roku określiła, że wnioskodawca w okresach od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od 2 września 1988 roku do 11 stycznia 2007 roku pracował jako kierowca – operator samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce, tj. na stanowisku wymienionym pod poz. 6 załącznika nr (...) rozporządzenia. Jako podstawę ww. ustalenia wskazała treść angaży znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy oraz potwierdzeń Członków Komisji.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej k. 26 w aktach ZUS)

W dniu 24 marca 2014 roku pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazał, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę górniczą:

- od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku na stanowisku kierowcy – operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce, wymienionym w załączniku nr (...), poz. 6 rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku;

- od 2 września 1988 roku do nadal roku na stanowisku kierowcy – operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce, wymienionym w załączniku nr (...), poz. 6 rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 w aktach ZUS)

W charakterystyce stanowiska pracy z dnia 29 maja 2014 roku pracodawca wskazał, że wnioskodawca w okresach pracy w oddziale (...) od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od 2 września 1988 roku wykonuje ciągle, mimo różnych nazw stanowisk pracy prace na stanowisku kierowcy-operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce. Prace te polegają na obsłudze samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony, który to sprzęt jest wykorzystywany do prac transportowych na terenie (...) w pełnym wymiarze godzin pracy. Ponadto pracodawca wskazał, że wnioskodawca obsługuje pojazdy ciężarowe służące do transportu materiałów sypkich na terenie (...) oraz samochody ciężarowe wraz z zamontowanymi na nich żurawiami przenośnymi (...) służące do transportu sprzętu, części zamiennych oraz wyposażenia do oddziałów górniczych. Są to pojazdy: R., M. i (...).

(dowód: charakterystyka stanowiska pracy k. 24 w aktach ZUS)

W (...) B. wnioskodawca pracuje od początku zatrudnienia do chwili obecnej w oddziale (...), w którym jeździł samochodami ciężarowymi marki (...), R., (...) i M. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 20 ton. Samochodami tymi wnioskodawca przewoził kamienie, skały, piasek i żwir z miejsca wyrobiska, a także transportował części zamienne z oddziałów mechanicznych (np. silniki, bębny i przekładnie do maszyn podstawowych) do wkopów. Wnioskodawca nie wydobywał urobku. Wszystkie wskazane wyżej prace wnioskodawca wykonywał na terenie odkrywki i otrzymywał dodatek za pracę na odkrywce. Wnioskodawca nie otrzymywał dodatku stykowego i dodatku z tytułu dojazdu do maszyn podstawowych.

(dowód: zeznania świadków J. K., P. Ł. i T. N. k. 30-32, zeznania wnioskodawcy k. 31, 32 w zw. z k. 21, 21 odwrót w aktach sprawy)

Sąd Okręgowy ocenił i zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.), zwanej dalej ustawą. Zgodnie z art. 50 a ust. 1 ustawy górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył 55 lat życia;
- 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;
- 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat (art. 50 a ust. 2).

Przepis z art. 50b ustawy stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Z kolei w myśl art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Rozporządzeniem, o którym mowa wyżej, jest rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r., nr 2, poz. 8), zwane dalej rozporządzeniem. Zachowało ono moc na podstawie art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami tej ustawy.

Nie powinno budzić wątpliwości, iż oceniając, czy ubezpieczony wykonywał prace górniczą, nie można skupiać się wyłącznie na nazwie zajmowanego przez niego stanowiska pracy, ale należy badać, jakie czynności wykonywał on w okresie, który poddawany jest badaniu. Tym samym nie ma jednak również decydującego znaczenia dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej. O uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje bowiem treść wymienionych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 1998 roku, II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999/6/213, z dnia 22 marca 2001 roku, II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002/22/553).

Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2010 roku (I UK 339/09, LEX nr 607444), zasady nabywania prawa do emerytur górniczych odbiegają od zasad obowiązujących powszechnie, co wynika z charakteru pracy górniczej, angażującej we wzmożonym stopniu siły fizyczne i psychiczne zatrudnionych. Z tego powodu ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca z jednej strony uznał, że do zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (przytoczony art. 50b ustawy), z drugiej natomiast – uznał za pracę na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Jest to w pełni uzasadnione, jeśli uwzględni się, że charakter zatrudnienia na odkrywce. Z uwagi na warunki jego wykonywania i stopień bezpieczeństwa, wpływające na obciążenie fizyczne i psychiczne, nie może równać się ona z charakterem zatrudnienia pod ziemią. Dlatego też przepisy normujące zasady nabywania prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, przede wszystkim przy uwzględnieniu ich wykładni gramatycznej, zaś dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą. Z brzmienia cytowanego art. 50c ust. 1 pkt 4 omawianej ustawy wynika bowiem, że w jego rozumieniu pracą górniczą jest wyłącznie zatrudnienie przy pracach bezpośrednio łączących się z procesami związanymi z wydobywaniem kopalni, polegającymi na pozyskiwaniu złóż siarki i węgla brunatnego na odkrywce, a zatem zatrudnienie przy pracach ściśle górniczych, do których zaliczono roboty górnicze przy urabianiu i ładowaniu (w tym strzałowe i odwadniające), roboty transportowe przy przewozie nadkładu i złoża, miernicze oraz bieżące prace konserwacyjne utrzymujące sprawność techniczną agregatów i urządzeń wydobywczych. W konsekwencji, ani rozporządzenie wykonawcze, ani tym bardziej wewnętrzne zarządzenia pracodawcy nie mogą przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że o uznaniu zatrudnienia jako pracy górniczej nie przesądza nazwa stanowiska, użyta w wydanym przez pracodawcę świadectwie wykonywania pracy górniczej, odpowiadająca nomenklaturze zawartej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, lecz pozytywna weryfikacja dokumentu pod kątem zgodności rzeczywiście wykonywanej przez pracownika pracy z ustawowymi wymaganiami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2010 roku, I UK 30/10, LEX nr 590314).

W niniejszej sprawie organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca, który w dniu (...) 2014 roku ukończył 50 lat i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, nie dokumentował żadnego okresu pracy górniczej i równorzędnej, co skutkowało koniecznością odmowy przyznania mu prawa do emerytury górniczej.

Tymczasem dla nabycia prawa do emerytury górniczej wnioskodawca powinien wykazać co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 (art. 50 a ust. 2).

Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie wykonywał takiej pracy w okresach poświadczonych w wystawionym wnioskodawcy świadectwie wykonywania pracy górniczej, to jest od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od 2 września 1988 roku do nadal, gdyż wnioskodawca na stanowiskach: kierowcy, kierowcy-mechanika, kierowcy prowadzącego samochody i kierowcy operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce nie wykonywał pracy górniczej wymienionej w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, a jedynie kierował samochodami ciężarowymi o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony.

Natomiast pełnomocnik wnioskodawcy twierdził, że praca wykonywana przez skarżącego w ww. okresach to praca, która figuruje w załączniku nr 2 pod poz. 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, to jest, że jest to praca na stanowisku kierowcy – operatora samochodowego sprzętu technicznego na odkrywce.

W ocenie Sądu Okręgowego wskazane przez pełnomocnika wnioskodawcy w odwołaniu okresy pracy nie mogą zostać zaliczone do pracy górniczej.

Ustaień w zakresie prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornych okresach Sąd Okręgowy poczynił na podstawie zeznań świadków J. K., P. Ł. i T. N. oraz wnioskodawcy. Sąd Okręgowy uwzględnił także charakterystykę stanowiska pracy z dnia 29 maja 2014 roku. Zeznania świadków oraz wnioskodawcy są zbieżne i logiczne. Wyjaśniają w sposób nie budzący wątpliwości to, jakimi pracami zajmował się wnioskodawca.

Z dowodów tych wynika, że w (...) B. wnioskodawca pracuje od początku zatrudnienia do chwili obecnej w oddziale (...), w którym jeździ samochodami ciężarowymi marki (...), R., (...) i M. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 20 ton. Samochodami tymi wnioskodawca przewozi kamienie, skały, piasek i żwir z miejsca wyrobiska, a także transportuje części zamienne z oddziałów mechanicznych do wkopów. Wnioskodawca nie wydobywa urobku. Wszystkie wskazane wyżej prace wnioskodawca wykonuje na terenie odkrywki i otrzymuje dodatek za pracę na odkrywce. Wnioskodawca nie otrzymuje dodatku stykowego i dodatku z tytułu dojazdu do maszyn podstawowych.

Z ustaień tych wynika więc, że kierowane przez ubezpieczonego pojazdy nie służyły do wykonywania wymienionych w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prac przy urabianiu, ładowaniu oraz przewożeniu nadkładu i złożeń, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego bądź przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, lecz wyłącznie do przewożenia kamienia, skał, piasku i żwiru z miejsca wyrobiska, a także części zamiennych z oddziałów mechanicznych.

Nie powinno przy tym budzić wątpliwości, iż pojęcie operatora wskazane pod poz. 6 załącznika Nr (...) zakłada wymóg nie transportowania, ale obsługiwania sprzętu pomocniczego i technologicznego. Transport wymieniony jest jedynie

w poz. 6, w której wymieniono kierowcę – operatora samochodowego sprzętu technicznego, a zatem osobę, która łączy obowiązki sprzętu i jego operatora. Kierowca zaś jakiegokolwiek pojazdu, obojętnie, czy samochodu, czy ciągnika nie jest w omawianym załączniku w ogóle wymieniony, a zatem praca na stanowisku kierowcy nie może zostać uznana za pracę górniczą. I to nawet, gdy na pojeździe tym zamontowany jest sprzęt w postaci żurawi przenośnych (...) (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 sierpnia 2012 roku, III AUa 2749/11, LEX nr 1236536).

Mając na uwadze, że charakter pracy wnioskodawcy w spornych okresach nie miał bezpośredniego związku z ręcznym lub zmechanizowanym urabianiem, ładowaniem oraz przewozie nadkładu i złoża, a także pomiarami w zakresie miernictwa górniczego oraz bieżącą konserwacją agregatów i urządzeń wydobywczych, nie było zatem podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy górniczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis oraz wyroki Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 5 marca 2014 roku, III U 63/14 oraz z dnia 12 marca 2014 roku, III U 2/14, Portal Orzeczeń MS).

Dlatego też uznać należało, że organ rentowy zasadnie zakwestionował wystawione wnioskodawcy przez pracodawcę świadectwo pracy górniczej, w którym pracodawca uznał, że jest pracą górniczą praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresach od 9 maja 1986 roku do 28 sierpnia 1987 roku oraz od 2 września 1988 roku do nadal.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.